

247073

ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียอาคเนย์ในช่วงการเปลี่ยนแปลง
(พ.ศ. 2516-2519)

นางสาวจิตติยา พุกกะพณธานันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

600252021

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247073

ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียอาคเนย์ในช่วงการเปลี่ยนแปลง
(พ.ศ. 2516-2519)

นางสาวจิตติยา พุกษามะธานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4 9 8 1 9 0 1 7 2 4

THAILAND IN THE US CHANGING STRATEGY TOWARDS SOUTHEAST ASIA
(1973 -1976)

Miss Jitiya Purksametanan

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Political Science

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียอาคเนย์

ในช่วงการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2516 - 2519

โดย

นางสาวจิตติยา พุกยามธานนท์

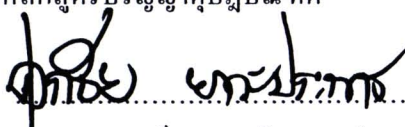
สาขาวิชา

รัฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

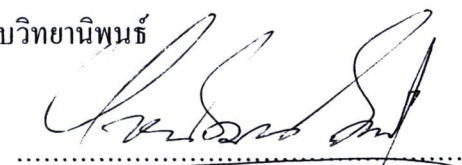
รองศาสตราจารย์ ดร. กุลลดา เกษบุญชู มีด

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

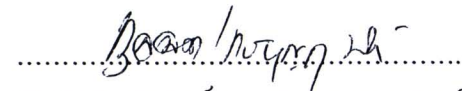

(ศาสตราจารย์ ดร. สุภชัย ยาวะประภาส)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลลดา เกษบุญชู มีด)

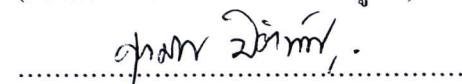
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลลดา เกษบุญชู มีด)

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สมบูรณ์)

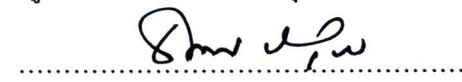
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สมบูรณ์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกมิตร ปิติพัฒน์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกมิตร ปิติพัฒน์)

(ศาสตราจารย์ ดร. ชเนศ อารณส์สุวรรณ)

กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. ชเนศ อารณส์สุวรรณ)

จิตติยา พุกขามะธานันท์.ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย
 อากเนย์ในช่วงการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2516 – 2519 (THAILAND IN THE US
 CHANGING STRATEGY TOWARDS SOUTHEAST ASIA, 1973 - 1976)
 อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. กุลลดา เกษบุญชู มีด, 244 หน้า.

247073

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย - สหรัฐอเมริกา ในบริบทที่
 สหรัฐอเมริกาถอนตัวออกไปจากอินโดจีน เพื่อตอบคำถามว่า ประเทศไทยมีบทบาทอย่างไร
 ในยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียอาคเนย์ ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงบริบท
 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จากการยุติสงครามเวียดนาม จนถึง การถอนทหารสหรัฐฯ
 ออกจากประเทศไทย ในปี 2519 และสหรัฐอเมริกาในฐานะประเทศมหาอำนาจ ประสบ
 ปัญหาอย่างไรในการที่จะให้ประเทศไทยดำเนินนโยบายต่างประเทศตามที่ตนต้องการ
 ท่ามกลางพลวัตที่ผันเปลี่ยนของการเมืองไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2516 – 2519

วิทยานิพนธ์นี้ได้อภิปรายถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
 อันได้แก่ ความแตกแยกขัดแย้งในหมู่ผู้นำ และการก่อตัวของกลุ่มพลังสังคมต่างๆ การมี
 รัฐบาลพลเรือนพระราชทาน (รัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์, 14 ตุลาคม 2516 – 14
 กุมภาพันธ์ 2518) และรัฐบาลพลเรือนจากการเลือกตั้ง (รัฐบาลเสนีย์ ปราโมช, 15
 กุมภาพันธ์ – 13 มีนาคม 2518, รัฐบาลถิรฤทธิ ปราโมช, 14 มีนาคม 2518 – 12 มกราคม
 2519 และรัฐบาลเสนีย์ ปราโมช, 20 เมษายน – 6 ตุลาคม 2519) รวมทั้งการทำงาน และ
 ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพลังสังคมต่าง ๆ ในช่วงการปกครองโดยรัฐบาลพลเรือน พ.ศ.
 2516 -2519 ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบายตามยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ทำให้
 สหรัฐฯ ประสบความล้มเหลวในการดำเนินการ จนกระทั่งต้องถอนกองกำลัง และ
 ฐานทัพทั้งหมดออกไปจากประเทศไทย ในปี 2519

สาขาวิชา.....รัฐศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต.....จิตติยา พุกขามะธานันท์

ปีการศึกษา 2553..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....จุลลดา เกษบุญชู มีด

#4981901724 : MAJOR POLITICAL SCIENCE

KEYWORDS: THAI FOREIGN AFFAIRS/THAI-US RELATIONS

JITIYA PURKSAMETANAN: THAILAND IN THE US CHANGINGS

STRATEGIES TOWARDS SOUTHEAST ASIA (1973-1976). THESIS ADVISOR:

ASSOC. PROF. KULLADA KESBOONCHOO MEAD, Ph.D., 244 pp.

247073

This thesis studies the relationship between Thailand and the United States during from 1973 -1976 in the context of US withdrawal from Indochina after the end of Vietnam War. It explains Thailand's role in the United States' changing strategies towards Southeast Asia. This study discusses how US hegemony had failed to make Thailand comply to its policies amidst the dynamics of changes in the international context after the end of Vietnam War and Thai politics during the year 1973 – 1976.

This thesis concluded that the dynamics of Thai politics during the years 1973 -1976, namely the conflicts among leaders and the liberal social forces that have built up around 1973, the political upheaval on October 14, 1973 in Thailand, along with the civilian governments (Sanya Dhammasak government, 14 October 1973 – 14 February 1974, Seni Pramroj Government, 15 February – 13 March 1975, Kukrit Pramroj government, 14 March 1975 – 12 January 1976 and Seni Pramroj government, 20 April – 6 October 1976), created a momentum leading to the clashes of liberal and conservative social forces during that period. They ultimately presented a series of obstacles to the US, and finally led to its failure to keep bases and forces in Thailand after the year 1976.

Field of Study : Political Science

Academic Year: 2010

Student's Signature

Advisor's Signature

J. Purks

Kullada Kesboonchoo Mead

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจาก "ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช และสำเร็จลุล่วงได้ด้วยการสนับสนุน และความช่วยเหลือของบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. กุลลดา เกษบุญชู-มีด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ รวมทั้งได้ชี้แนะแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์เอกสารชิ้นต้นต่างๆ ที่ได้ใช้เป็นข้อมูลหลักของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนได้คอยดูแลเอาใจใส่ในแง่ของกระบวนการระบบความคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และการใช้ภาษาในการเขียนงานวิชาการ ซึ่งนับเป็นคุณูปการอย่างยิ่งต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สมบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกุมิตร ปิติพัฒน์ และศาสตราจารย์ ดร. ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อวิทยานิพนธ์นี้ ซึ่งหากมีข้อผิดพลาดประการใดที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ก็เนื่องมาจากความอ่อนด้อยทางวิชาการของข้าพเจ้าเองทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบุคลากรห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ และสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำในเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Ms. Mary Curry, Ph.D., Public Service Coordinator and Research Associate ที่ได้ให้คำแนะนำในการเข้าถึงและใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของสภาความมั่นคงแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (The Digital National Security Archives – DNSA) Ms. Meghan Lee ผู้ดูแลเอกสาร ห้องสมุดประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ท่านอื่นๆ ของห้องสมุด และพิพิธภัณฑสถานประธานาธิบดีนิกสัน (The Nixon Presidential Library and Museum) และมหาวิทยาลัย California at Irvine ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลจากเอกสารชิ้นต้น และฐานข้อมูล รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์สรวิศ ชัยนาม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เอกสารจากกระทรวงการต่างประเทศของไทยที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้

นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนหนึ่งของความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มาจากกำลังใจ และการสนับสนุนของบิดามารดา รวมทั้งสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวของข้าพเจ้า คุณฉันทวัฒน์ ผลทรัพย์ ผู้ช่วยวิจัย กลุ่มเพื่อนนิสิตร่วมรุ่นปริญญาเอก และรุ่นน้องปริญญาโท ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนเพื่อนร่วมงานในสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา.....	4
ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ หลังการลงนามในข้อตกลงปารีส.....	10
กรณีศึกษา: ความล้มเหลวของสหรัฐอเมริกาในฐานะประเทศ	
มหาอำนาจ (Hegemony) ในการดำเนินยุทธศาสตร์ต่อประเทศไทย	
ในฐานะประเทศชายขอบ (Periphery) ในช่วงปี พ.ศ.	
2516-2519.....	12
คำถามหลักของวิทยานิพนธ์.....	13
สมมติฐานของการศึกษา.....	13
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	14
ขอบเขตของการศึกษา.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
วิธีการศึกษา.....	15
องค์ประกอบของวิทยานิพนธ์.....	16
บทที่ 2 กรอบแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมปริทัศน์.....	17
กรอบแนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	17
การพิจารณาพลวัตความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย พ.ศ. 2516-2519 โดย	
ใช้แนวคิดกลุ่มพลังสังคม (Social Forces)	21
วรรณกรรมปริทัศน์.....	25

บทที่ 3	ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาหลังการลงนามในข้อตกลง ปารีส.....	33
•	ยุทธศาสตร์ และการดำเนินยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ก่อนการลงนามใน ข้อตกลงปารีส.....	34
	ข้อตกลงปารีสกับการดำเนินยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ในประเทศไทย.....	40
	ปัญหาความสัมพันธ์ไทย – สหรัฐฯ ในปี 2516.....	48
	ปัญหาการเมือง และการก่อตัวของพลังสังคมในไทย.....	59
	เหตุการณ์ 14 ตุลาฯ ในความสัมพันธ์ไทย – สหรัฐฯ.....	66
	สรุป.....	69
บทที่ 4	ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาฯ	70
	มุมมองของสหรัฐฯ ต่อรัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์.....	71
	ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ในช่วง 14 ตุลาฯ	75
	บริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทัศนะของสหรัฐฯ	78
	บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศของไทยในมุมมองของสหรัฐฯ.....	78
	ขบวนการนิสิตนักศึกษา.....	84
	ปัญหาความสัมพันธ์ไทย – สหรัฐฯ.....	87
	กรณีจดหมายปลอมของซี.ไอ.เอ.....	87
	กรณีวินาศกรรมบ้านนาทราย.....	89
	กรณีจลาจลแยกพลับพลาไชย.....	91
	การเมืองเรื่องการถอนทหาร.....	93
	การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยในสายตาสหรัฐฯ	103
	สรุป.....	105
บทที่ 5	ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ในช่วงรัฐบาลพลเรือนจากการ เลือกตั้ง พ.ศ. 2518 -2519.....	107
	การเมืองไทยก่อนการล่มสลายของอินโดจีน.....	109
	การเลือกตั้งวันที่ 26 มกราคม 2518 และรัฐบาลเสนีย์ ปราโมช.....	109
	รัฐบาลสีกฤทธิ ปราโมช.....	116
	สหรัฐฯ กับการล่มสลายของอินโดจีน.....	121
	ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ หลังการล่มสลายของอินโดจีน (พ.ศ. 2518-2519).....	122

	หน้า
การเปลี่ยนแปลงบริบทความสัมพันธ์ไทย – สหรัฐฯ	125
เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ไทย – สหรัฐฯ	127
• กรณีทหารสหรัฐฯ จากค่ายรามสูรทำร้ายคนไทย.....	127
กรณีฆาตกรรม.....	129
บทบาทพลังสังคมฝ่ายขวาในความสัมพันธ์ไทย – สหรัฐฯ.....	133
พลวัตนิยม.....	135
ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ว่าด้วยการถ่วงดุล และผลประโยชน์ในประเทศไทย หลังปี 2518.....	139
มุมมองของสหรัฐฯ ต่อการดำเนินนโยบายถอนทหารออกจากประเทศไทย ในช่วงปลายรัฐบาลทักษิณ ปรามิข.....	144
สรุป.....	145
บทที่ 6 ความล้มเหลวในการดำเนินยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ต่อประเทศไทย:	
กรณีการถอนทหารสหรัฐฯ ออกจากประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2519.....	147
กระทรวงการต่างประเทศกับข้อเสนอทั้ง 7 ข้อ.....	150
การโต้เถียงเรื่องความสัมพันธ์ไทย – สหรัฐฯ	154
ท่าทีของกระทรวงการต่างประเทศ รัฐบาล และกองทัพไทยต่อการถอนทหารสหรัฐฯ.....	158
การเคลื่อนไหวของพลังสังคมในเรื่องการถอนทหารสหรัฐฯ ออกจากประเทศไทย.....	165
ท่าทีสหรัฐฯ กับเส้นตายการถอนทหาร 20 มีนาคม 2519.....	175
การเลือกตั้งวันที่ 4 เมษายน 2519 และรัฐบาลเสนีย์ ปรามิข.....	177
ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ในยุคหลังการถอนทหาร.....	180
เหตุการณ์ 6 ตุลาฯกับความสัมพันธ์ไทย – สหรัฐฯ	183
สรุป.....	188
บทที่ 7 สรุป.....	185
ข้อสังเกตในเชิงแนวคิดทฤษฎี และข้อจำกัดของงานวิจัย.....	191
ข้อเสนอแนะ.....	192
รายการอ้างอิง.....	194
บรรณานุกรม	207
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	244